

„Onnan kezdve száguldott a történet ...”

Tessedik díj Szigeti Tóth János elnöknek

*Tisztelt Tagság!
Kedves Barátaim!
Kedves János!*

Egy összeesküvést szeretnék most felfedni. Ugyanis a Magyar Népfőiskolai Társaság elnöksége titokban, az elnök úr tudta nélkül hozott egy döntést, mely szerint Szigeti Tóth János elnökünk részére, 70. születésnapja alkalmából - amely április 24-én, tehát két napja volt – a Magyar Népfőiskolai Társaság legnagyobb kitüntetését, az 1993-ban alapított Tessedik Sámuel díjat adományozza

Mielőtt a díjat átadnánk, szeretném elmondani mindenkinek, hogy ez a díj egy életmű díj, amelyet mindig az egész munkásság alapján ítél oda a Magyar Népfőiskolai Társaság, és ha valaki, aki erre nagyon rászolgált, az Szigeti Tóth János. Azt a feladatot is kaptam - ez egyúttal nagy megtiszteltetés számomra -, hogy röviden méltassam János munkásságát, ami azért egy kemény feladat. Meggondolatlan volt erre vállalkozni, hiszen egy olyan nagyon-nagyon szerteágazó és nagyon komoly életmű, ilyen rövid idő alatt amennyi itt rendelkezésre áll, nyilvánvalóan nem bemutatható és azon kívül pedig úgy terveztem, hogy egy szép nagy kerék, komoly beszédet írok és aztán beleolvasva abba a 116 oldalas Jánossal készült beszélgetésbe, ami nem sokára meg fog jelenni, láttam, hogy nem lehet ezt az életművet pár percbe belefoglalni. Ezért néhány nagyon fontos dolgot fogok elmondani és utána engedjék meg, hogy személyes legyek, hiszen az én életemben és Bolye Ferenc kollegám életében egy olyan lenyomatot hagyott János tevékenysége, ami talán a legjobban mutatja be azt, hogy ez a fajta munka, amit ő végez, milyen elképesztően nagy hatású munka.

Amit azt hiszem, hogy mindenkinek tudni kell, - mert vannak akik esetleg nem tudják, hiszen János egy rendkívül szerény ember és soha nem dicsekedett, dicsekszik azzal, hogy milyen komoly nemzetközi megbízatásai is vannak a Magyar Népfőiskolai Társaság elnöki posztja mellett. Illetve soha nem dicsekedett azokkal a tudományos fokozatokkal, illetve tudományos munkákkal, amelyek a munkásságát jellemzik. 1982-ben az ELTÉ -n szerzett szociológusi diplomát - és tudomásom szerint ez volt az az út, amely végül a népfőiskolák irányába is vezette őt. Majd a debreceni egyetemen 2001-ben szerzett doktori fokozatot. A Felnőttképzés Nemzetközi Tanácsában (ICAE) alelnöki funkció töltött be az

európai térség képviselőjében - ami önmagában egy fantasztikusan nagy dolog.

Mindannyian, akik az elnökségben dolgozunk, végig kísértük azt a folyamatot, amelyben 1998-tól 2000-ig elnökségi tagja volt, majd pedig 2002-től 2008-ig elnöke volt az Európai Felnőttképzési Szövetségnek, amely egy brüsszeli székhelyű, európai nemzetközi szervezet. Ez azt is jelenti, hogy a Magyar Népfőiskolai Társaság profitálhatott János munkásságán keresztül egy európai, és az egész világra kiterjedő kapcsolatrendszerből. Amivel persze ő soha nem élt vissza, egyszerűen természetessé vált a Magyar Népfőiskolai Társaságban, hogy mondjuk Bolye Feri aki sportgatyás parasztfiú - ahogy ő magát nevezte -, egyszer csak Dániában találta magát és nem sokkal később pedig egy nemzetközileg is elismert intézmény alapításába fogott bele. Számtalan ember van, aki itt vagy ott, a Magyar Népfőiskolai Társaság valamelyik nemzetközi programjában, akár itthon Magyarországon, akár külföldön részt vett és ezeken a lehetőségeken keresztül észrevétlenül csempészte be, János az európai színvonalú tudást, amely ma már természetessé vált a Magyar Népfőiskolai Társaság köreiben. Nem Jánoson múlt és nem az MNT-n múlt, hogy nem sikerült ezt szélesebb körben és a politikai döntéshozók között is elterjeszteni. Bár ennek érdekében mindig a lehető legmesszebb elmenve, komoly kísérletek történtek, de mindaddig nagyon keményen falakba ütközött ez a jó szándék. Azt is fontos tudni, hogy az MNT-ben és az Európai Felnőttképzési Szövetségben végzett munkája mellett a Pázmány Péter Katolikus Egyetem Vitéz János karán Esztergomban a Művelődés és Társadalomtudományi tanszék vezetője, egyetemi docensként is tevékenykedett és a mai napig is külső oktató az ELTE -n.

Úgy gondolom, hogy itt most is nagyon sok szó esett az előző hozzászólásokban előadásokban arról, hogy milyen nagy jelentősége van a kultúrának és a tudásnak. Ha ezt pénzben, értékben mérjük, - amit nem merünk megtenni, bár időnként szóba kerülnek ezek a dolgok, ahogy most a közgyűlésen is szóba kerültek. Ha minden óra munkát, amit János befektetett a Népfőiskolai Társaságba, minden tudást, amit egy kulturált társadalomban megfizetni alapvető és normális dolog, ha mindezeket figyelembe vesszük és számszerűsítjük, akkor ki lehet jelenteni, hogy a Lakitelek Népfőiskola milliárdos beruházásai az az összeg, amit János a magyar nép érdekében a Magyar Népfőiskolai Társaság munkájába befektetett. Csak hogy ő nem elvett, hanem adott és ez egy óriási különbség. Ha további viták keletkeznek, vajon a MNT - vagy már ki se mondom a nevet, hogy ki, milyen népfőiskola, szóval, hogy ki mit adott és ki mit vett el. Világosan látni fogjuk, hogy mi a helyzet.

Azt gondolom, hogy ebben a körben nem feladatunk az, hogy hangsúlyozzuk a népfőiskolák fontosságát, hanem inkább arról szeretnék beszélni, - remélem senki nem haragszik meg érte -, mit is jelentett személyesen a mi életünkben, Bolye Feri életében - aki már nem lehet itt velem, de mégis itt áll mellettem - ez az egész dolog. Az előző rendszerben, aki elég idős még emlékszik, az valóban úgy volt, hogy az ember nem olyan nagyon számított, ha nem volt valami kiemelt párt funkciója vagy valami kiemelt párt-funkcionárius ismerőse. Érdekes módon ma ez éppen így van - de a lényeg az, hogy az emberek beleszoktak ebbe, hogy mi nem számítunk. Ettől függetlenül Feri is meg én is mindig szabad lelkek, gondolkodó emberek voltunk, nagyon sok mindent csináltunk már addig és próbálgattunk a közösségnek adni. Egyszer reggel a munka eligazításon - ami azt jelenti, hogy a nagy John Deere traktorról a traktorosainak kellett volna elmondani, hogy mit kell csinálni aznap. Feri pedig odajön hozzám és hoz egy papírt: „Traktorosok

elfelejtve, nézz oda mit kaptam!” Ez volt a Magyar Népfőiskolai Társaság, első üzenete a társadalomnak, hogy a kicsi falvaknak a kis településeknek kívánnak kultúrát, tudást vinni. Ez valami olyan hihetetlen, nem is tudom elmagyarázni, hogy mit éreztem, de valami egészen csodálatos érzés fogott el mindkettőnket. Bejelentkeztünk és az első népfőiskolai vezetőképzésre, képzésre, Szódligetre. Mi még akkor azt sem tudtuk, hogy ilyen van, teljes ismeretlenség volt, de bejelentkeztünk. Szódligetre megérkeztünk az első népfőiskolai, három napos rendezvényre. Bár később felháborodottan vettük tudomásul, hogy már volt ezt megelőzően, amiről mi még nem tudtunk. Később mindig is hiányoltuk, hogy nem vehettünk részt az elsők is, szerintem azért még időben bekapcsolódtunk. Nagyon retro körülmények között, KISZ táborban, és valamilyen polgári védelem kiállítására volt. Sosem fogom elfelejteni, amikor Barsi Ernő bácsi hegedűje a gázálcok között megszólalt, csak ültünk és teljesen el voltunk varázsolva. Ebből nőtt ki aztán a hantosi népfőiskola. Nagyon-nagyon hálásak vagyunk konkrétan azért a segítségért is, amit a civil szervezetek megalakításához, iszonyatos komoly, szisztematikus munkával nyújtott a Magyar Népfőiskolai Társaság. Hiszen ebből született meg a Hantosi Falvédő és Kulturális Egyesület már 1990-ben. A mai napig is ez a falunak az egyetlen olyan egyesülete, ami pályázni tud, ami a kultúrát támogatja, ami a falu környezetét gondozná - ha hagynák. Hantoson egy teljesen más, a többi falutól eltérő fejlődés indult be. Persze megkérdésközölhetik, hogy a többi faluba miért nem ugyanez? Talán a legrövidebben úgy tudnám érzékeltetni, amikor Mezőfalván ugyanezzel a lelkes lendülettel elmondtam, hogy akkor most itt népfőiskolát csinálnék, akkor azt mondták, hogy itt megvannak az arra illetékes emberek. Tehát kellett egy nyitott közösség, olyan mint Hantos, ahol akkor nem volt népművelő sem. Hozzáteszem, - de ezt felejtse el mindenki -, ott nem volt meg az arra illetékes ember, akit zavart volna az a fajta szabad gondolkodó légkör, amit akkoriban a népfőiskola képviselt. Utána jött azonnal a nemzetközi munkának az eredményeként az a lehetőség, hogy pályázatot hirdetett a Magyar Népfőiskolai Társaság. Egy Dániai öt hónapos képzésre. Az a csoda, hogy egy nagyon-nagyon bátor döntéssel Bolye Ferenc kollégám volt az, aki ezt a lehetőséget megkapta a pályázaton. Onnan kezdve száguldott a történet. Most meggyünk júniusban megünnepelni a Hantos és Velling, tehát Hantos és a dániai testvérfalu 25 éves jubileumi ünnepségét. Elmondhatatlanul sok minden történt, Feri Dániában kapta azt az indíttatást, azt a lökést, hogy Kishantoson indítsunk egy népfőiskolát. Ezt a népfőiskolát 1995 - ben hoztuk létre - ugye Feri 1990 decemberében jött haza, az ötlet 91-ben született, 92-ben kezdtük el a munkát és 95 januárjában nyílt meg a kishantosi népfőiskola. Vannak itt olyanok, akik ott voltak a megnyitón és János vágta át a szalagot, a dániai népfőiskola képviselőjével.

Aztán sokféle dolog történt, velünk is és a Magyar Népfőiskolai Társasággal is. Amit én a legtiszteletreméltóbbnak tartok, hogy a lehető leglehetősebb körülmények között is, most szinte a teljeséggel lehetetlen feltételek között is képes volt a MNT folytatni a munkáját méghozzá úgy, hogy nem adta el magát. Nem adta fel az elveit, hanem szép, nyugodt, csöndes, békés módon mindig magas szinten, a kultúra tiszteletével, az emberi értékek tiszteletbevételével végezte, végzi a munkáját. Ment tovább az útján, és mindenkinek, akinek erre igénye volt, átadta a tudást, tapasztalattal. Elég szomorú, hogy egy ilyen szervezetnek szinte majdnem mindig - kisebb periódusok kivételével - a létért kellett küzdeni. Azok az aránytalanságok, amelyek ma a felfoghatatlan kategóriájába lépnek át, azok ugyan elegendő okot adnának ahhoz, hogy valaki örökre otthagya az egészet, de Jánosék még mindig kitarta-

nak - és én ezt mérhetetlenül tiszteltem és támogatom. Én is ezt az utat járom Kishantoson. Ugyanakkor azt is látom, hogy az ország különböző területein, hogyan indultak el a népfőiskolák hogyan tudtak tudást, közösséget vinni akár börtönlakóknak, romáknak, akiknek a legnagyobb szüksége volt rá, a funkcionális analfabétáknak. Ezek azok a tevékenységek, amik most is a magyar társadalmat feljebb emelhetnék és a MNT szárnyalhatna, mindazzal a tapasztalattal és tudással, ami a rendelkezésére áll. Pillanatnyilag azonban nem ennek áll a zászló. Mindenesetre mi Kishantoson elindítottunk egy folyamatot, egy sorozatot, amelynek az a címe, hogy: „Azonnal hagyjuk abba” és minden körülménytől függetlenül azon gondolkozunk, hogy a fenntarthatóságnak a legfontosabb tudását hogyan lehetne csiszolni, alkalmazni, átadni. Azért ez a címe, mert egy 11 éves kislány kiáltott fel így, amikor megtudta, hogy az emberi tevékenység veszélyezteti a föld bolygónak a jövőjét, az emberi élet lehetőségeit biztosító feltételeket. Egy 11 éves kislánynak a kívánsága szent kell, hogy legyen mindannyiunk számára az ő generációjának a jövője a tét. Teljesen függetlenül attól, hogy milyen társadalmi rend van, milyen indíttatású, milyen lelkületű emberek vannak éppen hatalmon, kötelességünk azon dolgozni, hogy ezeknek a gyerekeknek legyen jövője. Ennek a munkának egy nagyon fontos része a társadalmi oldal. Ha nincs erre megfelelő társadalom, együttműködésre kész, megfelelő tudással felvértezett emberi és erkölcsi tartással bíró, együttműködni képes társadalom, akkor nincs esély. A hantosi programsorozatban ennek a résznek, vagyis hogy milyen folyamatok kellenek a társadalomban ahhoz, hogy legyen jövője a 11 éves kislánynak, ennek a felelőse volt János. Két emlékezetes előadást hallottunk tőle. Illetve ezeket nem is lehetne igazán előadásnak nevezni, ezek olyan klasszikus, igazi népfőiskolai beszélgetések voltak, aminek ugye van egy témavezetője, aki elmond, felvet néhány gondolatot. Legutóbbi évben János egy nagyon érdekes és inspiráló módot választott, nem saját gondolatait hozta oda, hanem Bibó István gondolatait és szinte levegőt sem kaptak a hallgatók, amikor ezekkel megismerkedtek, mintha csak ott ült volna velünk Bibó István, olyan szinten voltak ezek és a mai viszonyokra is alkalmazható-

ak. János abból a hihetetlen nagy gazdag emberségből, tudásból, tapasztalatból, amit élete során megszerzett, még most is, amikor már tényleg mindent megtettek, hogy tönkretegyék ezt a munkát, még most is csak ad, ad és ad és ez egy fantasztikus dolog, egy óriási példa.

Most mindenkit arra kérek, hogy nagyon erősen koncentráljon arra, hogy Jánosnak erre a gyönyörű szép 70 éves személyes évfordulóra, illetve erre a MNT közgyűlése előtti ünnepségre kívánjuk együtt mindazt, amit János kívánt a már említett, megjelenés előtt álló interjú beszélgetésben, amikor megkérdezték, hogy mi lenne a három kívánsága.

Az első kívánság, ahogy János fogalmazott: „Az egyik az biztos, hogy a három kívánság közül az, hogy kialakuljon egy olyan közszellem és demokratikus légkör ebben az országban, amelyben egy normális európai értékrend szerinti jogállam és demokrácia működik, amely maximálisan támogatja a szellem szabadságát, a kultúra, a művelődés ügyét. Ez az egyik kívánság vagy az első kívánság. (Egyetértetek? - a közönség kórusban kiáltotta: igen!) A második kívánság ehhez szorosan tartozóan, hogy megfelelő nemzeti, szakmai intézmények szerveződjenek. Tehát olyan intézmények szerveződjenek, amelyek az élethosszig tartó tanulást, közösségi művelődést közüggé emelik és ezt hatékonyan tudják megtenni a magyar nemzeti sajátosságok alapján, de ugyanakkor a nemzetközi normáknak megfelelő értékek alapján. A harmadik kívánság, hogy létrejöjjenek olyan szakmai támogató szervezetek, amelyek bizonyítani tudnák, bizonyíthatnák, hogy egyáltalán a magyar szakemberek ugyanolyan hozzáértők és ugyanúgy képesek egy nemzetközi együttműködésben és egy ország társadalmi és műveltségi felemelésében részt venni és közreműködni, mint bárki más a nemzetközi élvonalban. Tehát kutatás, oktatás bele értve persze az egyetemi felsőoktatást is ezen a szakterületen.”

Ezek János kívánságai és kívánom János, neked is meg magunknak is, hogy teljesüljenek, és nagyon-nagyon köszönünk neked mindent és nagyon nagy szeretettel gratulálunk.

Ács Sándorné

Képzési program fejlesztése a kulturális-művészeti önkéntesek számára (SPAR program)

2016 novemberének első napjaiban indult el a nemzetközi SPAR program, amely hat európai szervezet és egy New York –i szakmai szervezet (megfigyelő statussal) együttműködésével valósul meg.

A program célja: erősíteni a kultúra és művészet társadalmi hasznosságának elismerését és fokozottabb támogatását, különös tekintettel a hátrányokkal küszködő társadalmi csoportokra.

Célunk, hogy elsősorban a nem hivatásos kulturális és művészeti tevékenység eszközeivel minél több embert vonjunk be, különösen a hátrányos helyzetű társadalmi csoportokból a minőségi kulturális, művészeti élményekbe, akár nézőként, akár krea-

tív közreműködőként. A társadalom háttérbe szorult (marginálizálódott) közösségeiben élő emberek számára a kulturális, vagy művészeti tevékenységben való részvétel segítséget nyújthat az általuk gyakorta tapasztalt nehézségek (elszigeteltség, rossz egészségi állapot, önértékelési problémák, depresszió) leküzdésében.

Korábbi, 2016-ban megjelent lapszámunkban már tudósítottunk erről a projektről – híradásunk aktualitását az adja, hogy elvégeztünk egy felmérést a sikeres kulturális önkéntesek kompetenciáinak vizsgálata érdekében és ennek az eredményét szerenénk most közzé tenni olvasóink számára.